

Asia: VN/10839/2019

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi kuntalain ja varainsiirtoverolain 4 §:n muuttamisesta

Alijäämän kattamista ja erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskeva sääntely (110 §, 118 §, 119 §)

Pidättekö ehdotettuja alijäämän kattamista koskevia muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Kuntaliitto pitää tarkoituksenmukaisina ja nykytilaa selkeyttävinä ehdotettuja muutoksia taseeseen kertyväksi arvioidun ylijäämän huomioon ottamisesta taloussuunnitelman tasapainossa, alijäämän kattamisaikana lisää tulleen alijäämän kattamista samassa määräajassa sekä alijäämän kattamisesta kuntaliitostilanteissa.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän arviointimenettelyä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan velvoitteita toimenpideohjelman käsittelyyn ja raportointivelvollisuuteen liittyen. Pidättekö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan ja kuntayhtymän toimenpideohjelman käsittelyä ja raportointivelvollisuutta koskeva sääntely on perusteltu.

Esityksessä ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi laissa säädetyin edellytyksin tehdä arviointiryhmän toimenpide-ehdotusten ja niitä koskevien valtuuston päätösten perusteella ratkaisun kuntarakennelaissa tarkoitetun erityisen selvityksen tarpeellisuudesta kuntajaon muuttamiseksi myös uutta arviointimenettelyä käynnistämättä. Pidättekö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Ehdotettu valtiovarainministeriön toimivalta päättää laissa säädetyin edellytyksin erityisen selvityksen tarpeellisuudesta ilman uutta arviointimenettelyä on perusteltu tilanteessa, jossa valtuuston aiemman arviointimenettelyn perusteella hyväksymät toimenpiteet eivät ole toteutuneet. Kysymyksessä on tilanne, jossa valtuusto on päättänyt toimenpiteistä eikä erityistä selvitystä kuntajaon muuttamiseksi ole aloitettu, mutta toimenpiteitä ei ole kuitenkaan toteutettu. Ehdotuksessa tarkoitettussa tapauksessa uusi arviointimenettely johtaisi joka tapauksessa suurella todennäköisyydellä erityisen selvityksen aloittamiseen. Kuntaliitto painottaa, että kyseessä on valtiovarainministeriön mahdollisuus tehdä selvitystä koskeva päätös ja päätöksen tarve ja edellytykset on harkittava jokaisessa tapauksessa erikseen.

Kunnan ja kuntayhtymän hallintoa koskeva sääntely (23 §, 42 §, 56 §, 58 §, 90 §)

Esityksessä ehdotetaan, että hallintosääntöön tulee jatkossa ottaa määräykset sopimusten hallinnasta. Pidätkö ehdotusta tarkoituksenmukaisena?

Kuntaliitto pitää perusteluna, että hallintosäännössä on annettava tarpeelliset sopimusten hallinnasta ja tiedonhallinnan järjestämisestä. Sopimusten hallinnan vastuiden määrittämisen voidaan arvioida tehostavan kunnan sopimukseen liittyvän kokonaisuuden ohjausta ja seuranta sekä riskienhallintaa, koska se ohjaa kuntia käytännön toiminnassa huomioimaan paremmin lisääntyneen sopimuksellisuuden aiheuttamat tarpeet. Sopimusten hallinnasta ja valvonnasta voidaan arvioida syntyvän kunnalle merkittäviä taloudellisia säästöjä ja palvelutuotannon tehostumista.

Esityksessä ehdotetaan muutoksia johtajasopimuksen hyväksymistä koskevaan sääntelyyn sekä kuntayhtymän perussopimusta koskevaan sääntelyyn (perussopimuksen sisältöä koskevat muutosehdotukset sekä kuntayhtymän toimielinten poliittisen suhteellisuuden vaatimus). Lisäksi ehdotetaan muutoksia aloiteoikeutta koskevaan sääntelyyn. Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Kuntaliitto kannattaa esitettyä muutosta johtajasopimuksen sääntelyyn. Kuntaliiton mukaan kunnanhallituksen toimivaltaa hyväksyä johtajasopimus kaikilta osin, myös erokorvauksen osalta puoltaa se, että kunnanhallitus edustaa kuntaa työnantajana ja johtajasopimuksessa kyse on työnantajan ja kunnanjohtajan välisestä sopimisesta.

Kuntaliitolla ei ole huomautettavaa esitettyjen perussopimusta koskevien säännösmuutosten osalta.

Sähköistä kokousta koskeva sääntely (99 §, 100 §)

Pidätkö ehdotettuja muutoksia tarkoituksenmukaisina? Miltä osin?

Kuntaliitto pitää hyvänä, että kuntalakiin keväällä 2020 tehdyt väliaikaiset muutokset on nyt tarkoitus ottaa pysyvästi käyttöön. Kunnista keväällä 2020 kerätyn palautteen perusteella kokouksen teknisen toteutuksen tarkentaminen säännöksen esitöissä kuvatulla tavalla on onnistunut. Se on vähentänyt tulkintaongelmia ja tuonut selvennystä muotovaatimukseen, kuten siihen milloin osallistujien on käytettävä sekä mikrofonia että kamerayhteyttä, ja milloin ne voidaan pitää suljettuna. Lisäksi osittain varsinaisena ja osittain etäkokouksena järjestettävän kokouksen tunnistaminen perusteluosiossa on ollut omiaan selventämään säännöksen sisältöä ja tulkintaa.

Ehdotuksessa ei ehdoteta muutoksia sähköistä päätöksentekomenettelyä koskevaan sääntelyyn. Jos kunnassanne/kuntayhtymässänne on käytössä 100 §:n mukainen sähköinen päätöksentekomenettely, onko tätä koskeva sääntely koettu toimivaksi? Ellei, kuinka sääntelyä tulisi kehittää?

-

Kuntayhtymien rakennejärjestelyjä koskeva sääntely (62 a §, 62 b §)

Voidaanko ehdotettavan kuntayhtymien yhdistymistä ja kuntayhtymän jakautumista koskevan sääntelyn katsoa olevan tarkoituksenmukaista kuntayhtymien tehtävien uudelleenjärjestelyjen toteuttamiseksi?

Kuntayhtymien yhdistyminen ja jakautuminen ovat harvinaisia ja säännös tulee todennäköisesti erittäin harvoin sovellettavaksi. Joissakin tapauksissa järjestely voi kuitenkin tulla kyseeseen ja näissä tilanteissa sääntely on tarpeen. Säännökset ovat perusteltuja. Liikkeen luovutuksen periaatteen noudattamisesta on syytä todeta pykälässä eikä perusteluissa, mikäli siihen on tarpeen ottaa laissa kantaa.

Muut huomiot

Muut huomionne lakiesityksestä

Kuntayhtymän toimielimet (58 §)

Kuntalain tarkastelun tavoitteena on ollut etsiä keinoja, joilla vahvistetaan kuntayhtymän omistajaohjausta. Kuntayhtymän omistajaohjausta voidaan kuitenkin tehostaa lainsäädännön keinoin vain rajallisesti. Esimerkiksi ehdotettu poliittisen suhteellisuuden vaatimuksen poistaminen valtuuston tai yhtymäkokouksen alaisista toimielimistä korostaa kuntien valtuustojen ja näiden valitsemien luottamushenkilöiden merkitystä.

Maakuntien liittoa lukuun ottamatta voimassa olevassa laissa ei edellytetä poliittisen suhteellisuuden vaatimusta kuntayhtymien ylimmissä toimielimissä. Ehdotettu muutos mahdollistaisi vaatimuksesta luopumisen myös näiden alaisissa toimielimissä, mikäli jäsenkunnat näin perussopimuksessa sopivat.

Vaikka ehdotus korostaa kuntien valtuustojen roolia toimielinten nimittämisessä, Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että joissakin tapauksissa luopuminen kuntavaalituloksen perusteella suhteellisuusperiaatteen mukaisesti määräytyvästä ryhmien edustuksesta toimielimen kokoonpanossa voi johtaa joidenkin poliittisten ryhmien kannalta huonompaan lopputulokseen. Perussopimuksen muutosta arvioitaessa voidaan harkita esimerkiksi sitä, rajataanko poliittisen suhteellisuuden vaatimus koskemaan vain tiettyjä toimielimiä. Kuntaliitto toteaa lisäksi, että alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista annetussa laissa tarkoitetut maakuntien liitot tulisi sulkea luonnoksessa ehdotetun muutoksen soveltamisalasta selvyuden vuoksi selkeästi pykälässä.

Valtuusto ja yhtymäkokous käyttävät kuntayhtymässä ylintä päätösvaltaa perussopimuksen mukaisissa asioissa. Vaikka poliittisen suhteellisuuden vaatimus ei koskisi hallitusta tai sen alaisia toimielimiä, ovat ne edelleen valtuuston nimittämiä ja niiden tulee edelleen nauttia valtuuston luottamusta. Säännös on mahdollistava eikä velvoita perussopimusmuutoksen tekemiseen. Esitys mahdollistaa kuntayhtymän toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisen toimielinten kokoonpanon jäsenkuntien näin perussopimuksessa sopiessa. Kuntaliitto kannattaa kyseisestä esitystä edellä mainituin muutoksin.

Kunnallinen liikelaitos (120 §)

Sääntelyn keventäminen poistamalla sääntelyä kunnallisista liikelaitoksista on perusteltua. Kunta voi omassa hallintosäännössään määritellä liikelaitoksen toimintaa halutessaan yksityiskohtaisemmin.

Pääomalaina (129 §)

Kuntaliitto pitää esitettyä muutosta erittäin tarpeellisena oikeustilan sel-keyttämiseksi ja sen mahdollistamiseksi, että kunnat voivat käyttää pää-omalainoja yhtiöidensä rahoittamiseen silloin kun se kunnan riskienhallinnan kannalta on muutoin kuntalain 129 §:n mukaan mahdollista.

Jaakkola Heini
Suomen Kuntaliitto ry. - Juha Myllymäki, lakiasiain johtaja